

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ   แนวทางการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี
ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน   นางสาวงามฉวี โชติยมนตรี

ปริญญา   บัญชีมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์เพ็ญศรี	กู่อุทัย	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวรรณา	เถาะวิสุทธิ	กรรมการ
อาจารย์กฤษีทัต	อินยา	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ส่งไปยังผู้สอบบัญชีในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 35 ท่าน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย นอกจากนี้ยังได้รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และวารสารที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า

การศึกษาแนวทางการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งความเสี่ยงในการสอบบัญชีประกอบด้วยความเสี่ยงย่อย 3 ประการ ได้แก่

1. ความเสี่ยงสืบเนื่อง คือ โอกาสที่ยอดคงเหลือของบัญชีหรือประเภทของรายการ แสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง ซึ่งอาจมีสาระสำคัญในแต่ละรายการ หรือมีสาระสำคัญเมื่อรวมกับการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงในยอดคงเหลืออื่น หรือประเภทของรายการอื่น โดยไม่คำนึงถึงการควบคุมภายในที่อาจมีอยู่

2. ความเสี่ยงจากการควบคุม คือ ความเสี่ยงที่ระบบบัญชีหรือระบบการควบคุมภายในไม่สามารถป้องกัน หรือตรวจพบและแก้ไขการแสดงผลข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงได้อย่างทันเวลา

3. ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ คือ ความเสี่ยงที่วิธีตรวจเนื้อหาสาระซึ่งผู้สอบบัญชีนำมาใช้ไม่สามารถตรวจพบการแสดงผลข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในยอดคงเหลือของบัญชีหรือประเภทของรายการ ซึ่งอาจมีสาระสำคัญแต่ละรายการ หรือมีสาระสำคัญเมื่อรวมกับการแสดงผลข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงในยอดคงเหลืออื่น หรือประเภทของรายการอื่น

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 56 ปีขึ้นไป สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ส่วนการดำเนินงานจะอยู่ในรูปของบริษัท และกิจการเจ้าของ

คนเดียว ระยะเวลาในการดำเนินงานรับสอบบัญชีมากกว่า 20 ปี โดยมีจำนวนลูกค้าที่ทำการตรวจสอบในปี 2546 จำนวน 0 - 50 ราย ในสำนักงานของผู้สอบบัญชีจะมีจำนวนผู้ช่วยผู้สอบบัญชี 1 - 5 คน ระดับการศึกษาของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในสำนักงานของผู้สอบบัญชีอยู่ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป บริการอื่นนอกเหนือจากการสอบบัญชีส่วนใหญ่เป็นการให้คำปรึกษาด้านธุรกิจ

การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้สอบบัญชีทั้งหมดมีความเข้าใจในเรื่องของความเสี่ยงในการสอบบัญชีอยู่ในระดับสูง ทั้งในส่วนของความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม และความเสี่ยงจากการตรวจสอบ

การประเมินความเสี่ยงสืบเนื่องนั้น พบว่า ผู้สอบบัญชีได้ทำการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่องในระดับงบการเงิน โดยคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงที่กระทบต่ออุตสาหกรรมที่กิจการดำเนินอยู่ เช่น สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สภาพการแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี ความต้องการของลูกค้า เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ผู้สอบบัญชีได้ทำการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่องในระดับของยอดคงเหลือในบัญชี และประเภทรายการ โดยคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารในระหว่างงวดการตรวจสอบเป็นส่วนใหญ่เช่นกัน

การประเมินความเสี่ยงจากการควบคุมนั้น พบว่า ส่วนใหญ่แนวทางการประเมินความเสี่ยงจากการควบคุมของผู้สอบบัญชีจะมุ่งเน้นปัจจัยเสี่ยงประเด็นที่ กิจการมีระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพหรือไม่ เช่น กิจการมีการแบ่งแยกหน้าที่กันอย่างเพียงพอ กิจการมีการจัดทำงบการเงินและสอบทานในรายละเอียด หรือรายการกระทบยอดว่าจัดทำถูกต้องหรือไม่ เป็นประเด็นสำคัญ

สำหรับการประเมินความเสี่ยงจากการตรวจสอบ พบว่า ผู้สอบบัญชีได้พิจารณาใช้ปัจจัยเสี่ยงในการเลือกตัวอย่างเพื่อนำมาใช้ในการตรวจสอบเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด และใช้ตรวจการแสดงผลข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในยอดคงเหลือของบัญชีหรือประเภทของรายการ ซึ่งผู้สอบบัญชีส่วนใหญ่เห็นว่า การปฏิบัติงานสอบบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่จะต้องเผชิญกับความเสี่ยงประเภทนี้มากที่สุด รองลงมาคือความเสี่ยงจากการควบคุม และความเสี่ยงสืบเนื่องตามลำดับ

ปัญหาของผู้สอบบัญชีจากการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชานั้น พบว่า กิจการส่วนใหญ่ในเชียงใหม่มีความเสี่ยงจากการตรวจสอบและความเสี่ยงจากการควบคุมสูง เนื่องจากกิจการส่วนใหญ่เป็นระบบครอบครัว ทำให้ไม่มีการจัดเก็บเอกสารให้เป็นหมวดหมู่ ไม่มีระบบการควบคุมภายในหรือระบบบัญชีที่มีอยู่นั้นยังไม่รัดกุม การแบ่งแยกหน้าที่งานยังไม่เหมาะสม และที่สำคัญคือกิจการไม่ให้ความร่วมมือในการขอข้อมูล ทำให้ผู้สอบบัญชีรับรองงบการเงินเท่าที่ทำการทดสอบเท่านั้น ส่วนข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานสอบบัญชีควรเน้นวิธีตรวจสอบเนื้อหาสาระและควรตรวจสอบข้อมูลย้อนหลังหรือขอตรวจเอกสาร และรายการต่างๆที่สำคัญให้ครบถ้วนในรายการที่มีสาระสำคัญ

Independent Study Title A Guideline to Audit Risk Assessment of Certified Public Accountants in Mueang District, Chiang Mai Province

Author Miss Ngamchawee Chotiyamontri

Degree Master of Accounting

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Pensri	Phooutai	Chairperson
Asst. Prof. Suvanna	Laohavisudh	Member
Lect. Puritud	Inya	Member

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the guideline to audit risk assessment of certified public accountants. By the accumulation data from the questionnaire that were send to 35 independent auditors in Muang district, Chiang Mai . After gathering the primary data process, the statistics compose of the frequency, percentage and average has been performed. Beside, this research also aggregates the information from relevant textbooks, documents and journals. The research can be interpreted as below :

This study of the guideline to audit risk assessment of certified public accountants in Muang district, Chiang Mai consists of three facets. The first risk is inherent risk, that is a measure of the assessment of the likelihood that there are material misstatement in a segment before considering the effectiveness of internal control. The second risk is control risk, that is a measure of the assessment of the likelihood that misstatements exceeding a tolerable amount in a segment will not be prevented or detected by the internal controls. The third risk is detection risk, that is a measure of the risk that substantive procedures for a segment will fail to detect misstatement exceeding a tolerable amount.

The result of the study found that the majority of the respondents were women between the ages of 56. Most of them have completed a master's degree, and operated their individual or auditing firm for over 20 years. Mostly have 1 – 50 clients on hand. Each auditing firm has 1 – 5 assistant auditors who hold at least bachelor's degree. Other services which auditing firms provide to client are business consulting service.

Audit risk assessment of certified public accountants in Muang district, Chiang Mai, the researcher found that the majority of auditor have the knowledge of the audit risk in high level. Audit risk include inherent risk, control risk, and detection risk.

Inherent risk assessment, the researcher found that the auditor have inherent risk assessment at the financial statement level. By consider the risk factor affect the industry of their client. For example are economic environment, competitive business. technology changing, the requirement of client. Moreover, audit have inherent risk assessment at the account balance and class of transaction level. By consider the risk factor is changing of an management between a yearly auditing.

Control risk assessment, the researcher found that the majority of control risk assessment of audit is specify risk factor of the efficiency of internal control system that are having enough segregate of duties, prepare financial statement and the correction of detail or reconciliation.

Detection risk, the researcher found that auditor have the highest level of using risk factors in choosing the example in order to help them detect the misstatement of the account balance and class of transaction level. Most of their opinion is the auditing in Chiang Mai have the highest of detection risk, following control risk and inherent risk.

The problem of audit risk assessment of audit is mostly their client have risk from detection risk and control risk highly. Concerning the client have family system so they have no storage their document in the group, no internal control, no the effective accounting system, no segregate of duties and the major problem is client does not coordinate in finding data that audit's requirement so auditor confirm financial statement as they audit. The advice in auditing is specific using the substantive test and recheck transaction in the past and request to approve the document and the important transactions completely in the materiality transaction.